

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-144>

УДК 338.439

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА СКЛАДОВА ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

THE REGULATORY AND LEGAL COMPONENT OF INSTITUTIONAL SUPPORT FOR FOOD SECURITY IN UKRAINE

Ковшун Наталія Едуардівна

доктор економічних наук, професор,

Національний університет водного господарства та природокористування

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0573-2932>

Слесарчук Олександр Петрович

здобувач освіти III рівня,

Національний університет водного господарства та природокористування

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1846-8349>

Kovshun Nataliia, Slesarchuk Oleksandr

THE NATIONAL UNIVERSITY OF WATER AND ENVIRONMENTAL ENGINEERING

Стаття присвяченя формуванню ефективної системи інститутів продовольчої безпеки, що потребує системного підходу, який поєднує економічні, правові та організаційні складові. Запропонована структурно-функціональна схема інституційного забезпечення продовольчої безпеки держав. Розглянуто міжнародний досвід правового забезпечення продовольчої безпеки. Встановлено відсутність в Україні законодавчо закріпленої системи простежуваності продукції по всьому продовольчому ланцюгу, що ускладнює контроль за якістю та безпечністю харчових продуктів і знижує рівень довіри до національного ринку. Встановлено недостатній рівень інтеграції соціальної складової у систему продовольчої безпеки. Обґрунтовано концепцію «від лану до столу», ризик-орієнтованого підходу та забезпечення повної простежуваності продукції.

Ключові слова: продовольча безпека, інституційне забезпечення, нормативно-правове забезпечення, міжнародний досвід.

This article focuses on the development of an effective system of food security institutions, which requires a systematic approach that integrates economic, legal, and organizational components. Research in the fields of economics and law is reviewed. A structural-functional framework for the institutional framework of food security in states is proposed. State regulation, market mechanisms, institutions of international cooperation, and scientific and innovative support have been integrated. The proposals are aimed at achieving strategic goals, in particular ensuring the physical and economic accessibility of food, the stability of agricultural production, increasing the competitiveness of the national agricultural sector, and creating the conditions for its sustainable development. The role of government agencies in shaping the food security system has been identified. The legal framework for food security in Ukraine is examined as a multi-level system comprising a significant number of laws and regulations that govern specific aspects of the food sector's operations. It has been demonstrated that such complexity is not accompanied by an adequate level of systematicity and coordination. This reduces the effectiveness of legal measures in ensuring the stability of the food system, especially in the context of crisis challenges and transformational processes. International experience in the legal framework for food security is examined. The world's best systems provide for the integration of agricultural, environmental, social, and trade policies. They are based on the principles of prevention and risk management. Globally, there is a clear division of powers among the relevant institutions. It has been established that Ukraine lacks a legally enshrined system of product traceability throughout the entire food chain, which complicates control over the quality and safety of food products and reduces the level of trust in the national market. An insufficient level of integration of the social component into the food security system has been identified. The concept of "farm-to-table," a risk-based approach, and ensuring full product traceability are substantiated.

Keywords: food security, institutional framework, regulatory and legal framework, international experience.

Постановка проблеми. Проблема забезпечення продовольчої безпеки є однією з ключових складових національної економічної безпеки держави, оскільки вона безпосередньо пов'язана із задоволенням базових потреб населення, стабільністю соціально-економічного розвитку та ефективністю функціонування аграрного сектору. У сучасних умовах глобалізації, зростання конкуренції на світових продовольчих ринках, кліматичних змін та геополітичних викликів особливого значення набуває формування ефективної системи інституційного забезпечення продовольчої безпеки. Саме інституційні механізми визначають організаційну структуру управління продовольчою системою, забезпечують узгодженість дій державних органів, економічних суб'єктів та міжнародних організацій, а також створюють умови для стабільного функціонування агропродовольчого сектору.

Формування ефективної системи інститутів продовольчої безпеки потребує системного підходу, який поєднує економічні, правові та організаційні складові, забезпечуючи їх взаємодію на всіх рівнях управління. У контексті національної безпеки ключове значення набуває визначення пріоритетних інститутів організаційно-правового характеру, контролю та адміністративно-правового захисту, здатних не лише забезпечувати регулювання виробництва і розподіл продуктів харчування, а й гарантувати контроль, координацію та захист продовольчої стабільності в умовах динамічних економічних та соціальних змін. Такий підхід дозволяє інтегрувати різні елементи системи продовольчої безпеки в єдину логічну структуру, де кожен інститут виконує визначену функцію, спрямовану на забезпечення стійкості продовольчого сектору та підвищення ефективності державної політики у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В сучасних дослідженнях інституції продовольчої безпеки розглядають як фахівці з економіки, так і фахівці з права. Мостова А.Д. трактує їх як сформовану державою, суспільством та окремими індивідами інституційну структуру, що охоплює організаційно-економічну систему, відповідні механізми та інструментарій, спрямовані на забезпечення функціонування системи продовольчої безпеки [1, с.70;]. Водночас інститути продовольчої безпеки розглядають як сукупність сталих державних і ринкових норм, правил та регуляторних обмежень, які визначають умови та напрями взаємодії між суб'єктами, залученими до її

забезпечення. Вони формують основу для узгодження інтересів, координації дій і здійснення моніторингу в процесі реалізації державної політики та стратегії продовольчої безпеки. Ці правила, за думкою Н. В. Желавської та ін., можуть набувати як формалізованого характеру (законодавчі акти, державне регулювання, політика відповідних інститутів), так і неформального, що проявляється у вигляді традицій, звичаїв, етичних норм і рівня суспільної довіри. [2, с. 696].

Відповідно під інституційним забезпеченням продовольчої безпеки варто розглядати систему організовану сукупність державних, міжнародних та суспільних інституцій та інститутів, а також організаційно-економічних механізмів їх взаємодії, спрямованих на формування умов для стабільного виробництва, розподілу та споживання продовольства. Сутність інституційного забезпечення продовольчої безпеки полягає у створенні комплексної системи управління продовольчою сферою, яка охоплює всі етапи функціонування продовольчого ланцюга – від виробництва сільськогосподарської продукції до її переробки, транспортування, реалізації та споживання.

У свою чергу, А. Д. Мостовою включено до системи інститутів гарантування продовольчої безпеки такі складові: правового забезпечення, ринкових механізмів та ціноутворення, товарних та фінансових інтервенцій, продовольчого резерву, інформаційного забезпечення, соціальних стандартів та макроекономічних індикаторів, державної аграрної політики та заходів підтримки товаровиробників, методів і інструментів стратегічного планування, технічного регулювання, сертифікації, безпечності і якості продукції, інфраструктури аграрного та продовольчого ринків [1, с. 70].

Водночас, С. О. Баранов зазначає, що вищенаведені складові переважно акцентують увагу на економічних аспектах продовольчої безпеки та не завжди виступають системоутворюючими елементами її комплексного забезпечення. В процесі аналізу інститутів продовольчої безпеки, автор пропонує окремо виділити ті з них, які дозволяють чітко визначити місце продовольчої безпеки у системі національної безпеки України: інститут принципів забезпечення продовольчої безпеки; інститут організаційно-правового забезпечення продовольчої безпеки; інститут контролю за забезпеченням продовольчої безпеки; інститут адміністративно-правового захисту продовольчої безпеки ринків [3, с. 238].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Нормативно-правове забезпечення продовольчої безпеки є фундаментальною складовою інституційного механізму, що визначає правила, норми та процедури виробництва, розподілу і споживання продовольства. Воно функціонує як правова основа для публічного адміністрування, регулюючи дії держави задля гарантування фізичної та економічної доступності харчових продуктів для населення. Серед досліджень, що пов'язані саме з нормативно-правовим забезпеченням доцільно відзначити напрацювання Т. В. Курман, А. М. Ольховської, Є. М. Білосова, що відображають вплив війни [4; 5]. Проте, незважаючи на наявність наукових напрацювань щодо даної проблематики, вважаємо, що проблема вдосконалення інституційного забезпечення продовольчої безпеки є актуальною та заслуговує на окремий аналіз в межах даного дослідження.

Метою дослідження є формування ефективної системи інститутів продовольчої безпеки на основі системного підходу, який поєднує економічні, правові та організаційні складові.

Виклад основного матеріалу дослідження. До ключових суб'єктів продовольчої системи належать органи державної влади, міжнародні організації, наукові установи, фінансові інституції, аграрні підприємства та інші суб'єкти, діяльність яких пов'язана із забезпеченням функціонування продовольчої системи.

Важливим завданням інституційного забезпечення є координація діяльності цих суб'єктів, формування ефективних механізмів державного управління аграрним сектором та забезпечення реалізації стратегічних напрямів продовольчої політики. Структурно-функціональна схема інституційного забезпечення продовольчої безпеки держави (рис. 1) ґрунтується на інтеграції державного регулювання, ринкових механізмів, інституцій міжнародного співробітництва, а також науково-інноваційного забезпечення як взаємодоповнюючих складових формування ефективної системи гарантування продовольчої безпеки держави. Такий підхід дозволяє забезпечити узгодженість економічних, соціальних та екологічних інтересів суспільства, підвищити ефективність функціонування аграрного сектору та сформувати передумови для сталого розвитку агропродовольчої системи.

Запропонована концептуальна структура схеми відображає впорядковану систему

інститутів та інституцій, у межах якої реалізуються регуляторні, організаційно-економічні та інноваційні інструменти впливу на продовольчі процеси. Її функціональне наповнення спрямоване на досягнення стратегічних цілей, зокрема забезпечення фізичної та економічної доступності продовольства, стабільності аграрного виробництва, підвищення конкурентоспроможності національного аграрного сектору та формування передумов для його сталого розвитку.

Важливу роль у формуванні системи продовольчої безпеки відіграють державні інститути та інституції, які забезпечують розроблення та реалізацію державної політики у відповідній сфері, формують нормативно-правове середовище, здійснюють регулювання аграрного виробництва та ринків продовольства, а також координують діяльність усіх учасників продовольчої системи. До таких інституцій належать, зокрема, законодавчо закріплені норми та правила, що регламентують функціонування аграрного сектору, механізми державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, правила ціноутворення на продовольчі товари, а також вимоги щодо формування та використання державних продовольчих резервів.

Державні органи влади у свою чергу відповідають за стратегічне планування, прогнозування та моніторинг стану продовольчої безпеки, впровадження механізмів державної підтримки аграрного сектору, регулювання цінової політики та формування державних продовольчих резервів. А також забезпечують контроль за якістю та безпечністю харчових продуктів, що проявляється через встановлення стандартів якості, санітарних і фітосанітарних норм, процедур сертифікації та державного нагляду. Вони також сприяють розвитку інфраструктури аграрного ринку через регулювання функціонування логістичних систем, оптових ринків і біржової торгівлі, стимулюють інноваційні процеси у сільському господарстві шляхом запровадження відповідних програм підтримки та інструментів фінансування, а також забезпечують адаптацію національної продовольчої системи до сучасних викликів, зокрема воєнних ризиків, глобальних змін клімату та трансформацій світових продовольчих ринків.

В Україні сформовано інститут організаційно-правового забезпечення продовольчої безпеки, який виступає ключовим механізмом визначення продовольчої безпеки як самостійного елемента національної безпеки

Рис. 1. Структурно-функціональна схема інституційного забезпечення продовольчої безпеки держави

Джерело: сформовано авторами

держави. Функціонування цього інституту забезпечується через впорядковану систему органів виконавчої влади та відповідних інституцій, правовий статус і напрямки діяльності яких спрямовані на реалізацію повноважень загальної та спеціальної компетенції з метою гарантування продовольчої безпеки.

Нормативно-правове забезпечення продовольчої безпеки України формується як багаторівнева система, що охоплює значну кількість законодавчих і підзаконних актів, які регулюють окремі аспекти функціонування продовольчої сфери. Водночас така розгалуженість не супроводжується належним рівнем системності та узгодженості, що знижує ефективність правового впливу на забезпечення стабільності продовольчої системи, особливо в умовах кризових викликів і трансформаційних процесів.

У структурі чинного законодавства можна виокремити декілька ключових аспектів правового регулювання. Перший із них пов'язаний із державною підтримкою аграрного сектору, яка реалізується через відповідні фінансово-економічні механізми та спрямована на гарантування продовольчої безпеки як складової публічної політики. Ключовими нормативно-правовим актом, що безпосередньо

регламентують дану сферу, є, зокрема, Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України», у якому продовольча безпека розглядається як об'єкт державних гарантій.

Другий аспект охоплює забезпечення якості та безпечності харчових продуктів, що базується на імплементації європейських стандартів і процедур державного контролю. У даному контексті Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» формує основу для впровадження європейських стандартів державного контролю у сфері харчової політики.

Третій напрям стосується формування та використання стратегічних резервів продовольства, покликаних забезпечити реагування на надзвичайні ситуації, хоча на практиці реалізація цього інструменту залишається недостатньо ефективною. На особливу увагу заслуговує Закон України «Про державні резерви», який встановлює організаційно-правові основи формування запасів продовольчих ресурсів для реагування на надзвичайні ситуації, однак його практична реалізація залишається непослідовною та значною мірою декларативною.

Суттєве місце у розвитку правового поля займають стратегічні документи, зокрема Стратегія продовольчої безпеки України до 2027 року, яка відображає перехід від декларативного визначення цілей до їх конкретизації через систему індикаторів, механізмів реалізації та контролю. Такий підхід свідчить про поступову інституціоналізацію державної політики у сфері продовольчої безпеки.

Разом із тим, попри наявність значної кількості нормативних актів, їх фрагментарність і відсутність єдиного концептуального підходу обумовлюють необхідність подальшого вдосконалення законодавчої бази. У цьому контексті ряд вітчизняних дослідників вважають, що доцільним є формування комплексного нормативного акту, який інтегрував би положення різних галузей права та забезпечив цілісність державної політики у сфері продовольчої безпеки на засадах системності, узгодженості та ефективності. Так, Д. Беззубов та В. Нагребельний притримуються позиції, що подальший розвиток законодавчої бази доцільно спрямувати на формування комплексного нормативного акта – спеціального закону «Про продовольчу безпеку», який інтегрував би положення аграрного, адміністративного та безпекового права в єдину систему узгоджену правову модель [6, с. 116].

Міжнародний досвід засвідчує, що результативність забезпечення продовольчої безпеки визначається не стільки наявністю окремого спеціалізованого нормативного акта, скільки формуванням комплексної міжгалузевої системи правового регулювання. Така система передбачає інтеграцію аграрної, екологічної, соціальної та торговельної політики, ґрунтується на принципах превентивності та управління ризиками, а також забезпечує чітке розмежування повноважень між відповідними інституціями. У цьому контексті для України, на нашу думку, доцільним є більш не розроблення та прийняття спеціального закону «Про продовольчу безпеку», а забезпечення системної узгодженості існуючого законодавства з іншими галузями національного законодавства та міжнародними правовими стандартами.

У країнах Європейського Союзу правове регулювання продовольчої безпеки ґрунтується на інтегрованому підході, що реалізується через концепцію «від лану до столу» [7]. Ключовим нормативним актом у цій сфері є Регламент (ЄС) № 178/2002 [8], який визначає загальні принципи та вимоги до харчового законодавства, а також формує основу

функціонування єдиної системи контролю безпеки харчових продуктів. Національні акти країн Європи повноцінно гармонізовано з правом ЄС. Важливу роль у забезпеченні науково обґрунтованої політики відіграє Європейське агентство з безпеки харчових продуктів (EFSA) [9].

У Сполучених Штатах Америки система правового забезпечення продовольчої безпеки сформована на основі декількох ключових законодавчих актів. Зокрема, Закон про модернізацію безпеки харчових продуктів [10] орієнтований на впровадження превентивного підходу до контролю ризиків, тоді як Закон про сільське господарство [11] забезпечує комплексне регулювання аграрного сектору, включаючи механізми субсидування, страхування ризиків і стабілізації доходів, розвиток сільських територій, охорону природних ресурсів, а також реалізацію продовольчих програм соціального спрямування. Важливою складовою даного закону є стимулювання інноваційного розвитку аграрного сектору, що здійснюється через фінансування наукових досліджень, впровадження новітніх агротехнологій, розвиток цифровізації сільського господарства та підтримку інноваційної інфраструктури. Отже, відмінною рисою американської моделі є інтеграція інструментів регулювання безпеки продуктів, аграрної політики, соціального забезпечення та інноваційної політики в межах єдиної системи державного управління.

У Канаді правове регулювання продовольчої безпеки здійснюється на основі Закону про безпеку харчових продуктів для канадців [12], який забезпечує комплексне охоплення всіх етапів продовольчого ланцюга – від виробництва до реалізації, включаючи імпорто-експортні операції та контроль якості продукції. Особливістю канадського підходу є уніфікація нормативних вимог у межах єдиного законодавчого акта, що сприяє підвищенню ефективності державного контролю та прозорості регуляторного середовища.

Отже, міжнародна практика правового забезпечення продовольчої безпеки демонструє більш системний і інтегрований підхід, ніж в Україні. У більшості розвинених країн сформовано комплексну нормативну архітектуру, що охоплює всі елементи продовольчої системи – від виробництва до споживання.

Висновки. Систематизація нормативно-правових актів, що регулюють сферу продовольчої безпеки України, дозволила здійснити комплексний аналіз чинного правового поля та

виявити його ключові структурні дисбаланси. Так, нормативно-правова база охоплює широкий спектр питань – від гарантування базових соціальних стандартів і підтримки аграрного виробництва до регулювання безпечності харчових продуктів і формування державних резервів. Водночас така багатокомпонентність не супроводжується належною інтеграцією норм, що зумовлює фрагментарність державного регулювання та знижує ефективність забезпечення продовольчої безпеки.

Зокрема, на етапі первинного виробництва відсутні достатньо деталізовані правові механізми впровадження екологічно сталих та інноваційних технологій, а також обмежено регламентовано питання простежуваності походження сільськогосподарської продукції. Законодавство не забезпечує повноцінної інтеграції вимог до якості сировини з подальшими етапами її переробки та реалізації. На рівні переробки та обігу продукції існує певна нормативна база щодо безпечності харчових продуктів, однак вона не доповнюється комплексною системою управління ризиками та превентивного контролю, що відповідає міжнародним стандартам.

Суттєвою прогалиною є відсутність законодавчо закріпленої системи простежуваності продукції по всьому продовольчому ланцюгу, що ускладнює контроль за якістю та безпечністю харчових продуктів і знижує рівень довіри до національного ринку. Також не сформовано єдиної інформаційно-аналітичної системи моніторингу виробництва, запа-

сів, логістики та споживання продовольства, що обмежує можливості оперативного реагування на кризові явища. Особливої уваги потребує проблема координації між суб'єктами державного управління. Відсутність чітко визначеної інституційної взаємодії між органами, відповідальними за різні етапи продовольчого ланцюга, зумовлює неефективність реалізації державної політики.

Крім того, встановлено недостатній рівень інтеграції соціальної складової у систему продовольчої безпеки. Законодавство лише частково враховує питання економічної доступності продовольства для населення, зокрема для вразливих соціальних груп, та не передбачає комплексних механізмів державної підтримки споживання, аналогічних міжнародним практикам.

Таким чином, результати дослідження дозволили обґрунтувати, що ключовим напрямом удосконалення нормативно-правового забезпечення продовольчої безпеки України є його адаптація до міжнародних стандартів, зокрема через імплементацію концепції «від лану до столу», ризик-орієнтованого підходу та забезпечення повної простежуваності продукції. Це потребує формування інтегрованої нормативної системи, яка б поєднувала регулювання всіх етапів продовольчого ланцюга, забезпечувала ефективну міжвідомчу координацію та відповідала сучасним викликам, пов'язаним із глобалізацією, воєнними ризиками та необхідністю інноваційного розвитку аграрного сектору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мостова А.Д. Інституційне забезпечення продовольчої безпеки держави. *Проблеми економіки*. 2019. № 3(41). С. 68-76. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001108087>
2. Желавська Н., Гомон О., Сліпко-Кривуца Д. Інституційні чинники як детермінанти успішного аграрного бізнесу. *Економічний аналіз*. 2024. № 34 (3). С. 696-704. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.696>
3. Баранов С.О. Продовольча безпека як елемент системи національної безпеки України. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2024. № 4(86). С. 233-2424. DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.4.38>
4. Ольховська А. М., Білоусов Є. М. Нормативно-правове забезпечення продовольчої безпеки в умовах правового режиму воєнного стану (постановка проблеми). *Право та інновації*. 2022. № 2 (38). С. 27–34. DOI: [10.37772/2518-1718-2022-2\(38\)-3](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2022-2(38)-3)
5. Курман Т. В. Агробізнес та продовольча безпека: загрози та проблеми правового забезпечення в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2022. (3). С. 122–126. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.03.22>
6. Беззубов Д.О., Нагребельний В.П. Інституційні та адміністративно-правові засади продовольчої безпеки України. *Соціальне право*. 2025. № 3. С. 112-121. DOI: [10.32751/2617-5967-2025-03-11](https://doi.org/10.32751/2617-5967-2025-03-11)
7. Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law. URL: <https://www.legislation.gov.uk/eur/2002/178/contents>
8. European Commission. Farm to Fork Strategy: For a fair, healthy and environmentally-friendly food system. URL: https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en
9. European Food Safety Authority (EFSA). URL: <https://www.efsa.europa.eu>

10. Food Safety Modernization Act (FSMA). U.S. Food and Drug Administration. URL: <https://www.fda.gov/food/food-safety-modernization-act-fsma/full-text-food-safety-modernization-act-fsma>
11. Farm Bill // U.S. Department of Agriculture (USDA). URL: https://www.usda.gov/farming-and-ranching/farm-bill?utm_source=chatgpt.com
12. Safe Food for Canadians Regulations. Canadian Food Inspection Agency. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-2018-108/index.html>

REFERENCES:

1. Mostova A.D. (2019) Instytutsiine zabezpechennia prodovolchoi bezpeky derzhavy [Institutional support of food security of the state. Problems of economy]. *Problemy ekonomiky*. № 3(41). S. 68-76. URL: <http://jnas.nbuiv.gov.ua/article/UJRN-0001108087>
2. Zhelavska N., Homon O., Slipko-Kryvutsa D. (2024) Instytutsiini chynnyky yak determinaty uspishnoho ahrarnoho biznesu [Institutional factors as determinants of successful agrarian business]. *Ekonomichnyi analiz*. № 34 (3). S. 696-704. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.696>
3. Baranov S.O. (2024) Prodovolcha bezpeka yak element systemy natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Food security as an element of the national security system of Ukraine]. *Derzhava ta rehiony. Seriia: Pravo*. № 4(86). S. 233-2424. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.4.38>
4. Olkhovska A. M., Bilousov Ye. M. (2022) Normatyvno-pravove zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v umovakh pravovoho rezhy-mu voiennoho stanu (postanovka problemy) [Regulatory and legal support for food security under the legal regime of martial law (problem statement)]. *Pravo ta innovatsii*. № 2 (38). S. 27-34. DOI: [10.37772/2518-1718-2022-2\(38\)-3](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2022-2(38)-3)
5. Kurman T. V. (2022) Ahrobiznes ta prodovolcha bezpeka: zahrozy ta problemy pravovoho zabezpechennia v umovakh voiennoho stanu [Agribusiness and food security: threats and problems of legal support under martial law]. *Analychno-porivnialne pravoznavstvo*, (3). S. 122–126 DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.03.22>
6. Bezzubov D.O., Nahrebelnyi V.P. (2025) Instytutsiini ta administratyvno-pravovi zasady prodovolchoi bezpeky Ukrainy [Institutional and administrative-legal foundations of food security of Ukraine]. *Sotsialne pravo*. № 3. S. 112-121. DOI: [10.32751/2617-5967-2025-03-11](https://doi.org/10.32751/2617-5967-2025-03-11)
7. Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law. URL: <https://www.legislation.gov.uk/eur/2002/178/contents>
8. European Commission. Farm to Fork Strategy: For a fair, healthy and environmentally-friendly food system. URL: https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en
9. European Food Safety Authority (EFSA). URL: <https://www.efsa.europa.eu>
10. Food Safety Modernization Act (FSMA). U.S. Food and Drug Administration. URL: <https://www.fda.gov/food/food-safety-modernization-act-fsma/full-text-food-safety-modernization-act-fsma>
11. Farm Bill // U.S. Department of Agriculture (USDA). URL: https://www.usda.gov/farming-and-ranching/farm-bill?utm_source=chatgpt.com
12. Safe Food for Canadians Regulations. Canadian Food Inspection Agency. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-2018-108/index.html>

Дата надходження статті: 22.04.2026

Дата прийняття статті: 12.05.2026

Дата публікації статті: 25.05.2026